

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2021-07-02

Närvarande: F.d. justitierådet Eskil Nord samt justitieråden Inga-Lill Askersjö och Petter Asp

Statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19

Enligt en lagrådsremiss den 17 juni 2021 har regeringen (Socialdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19,
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kansliråden Sara Asp och Alica Selmanovic.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Förslaget till lag om statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19

1 §

I paragrafen anges lagens innehåll och syfte. Syftet med lagen är att tillförsäkra den som drabbas av personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19 en ersättning som är likvärdig med annan ersättning för godkända skador som orsakas av läkemedel. Varken av denna paragraf eller någon annan bestämmelse i lagen anges vad som avses med "vaccin mot covid-19". Av lagrådsremissen framgår dock att det endast är godkända vaccin som avses (jfr exempelvis s. 11 och 20). Det synes klart att avsikten inte är att ersättning ska kunna utgå till någon som vaccinerats med ett vaccin som påstås vara verksamt mot covid-19, utan att vara godkänt. Denna avsikt bör framgå direkt av lagtexten. Dessutom bör i författningskommentaren anges vad som avses med ett godkänt vaccin.

Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande lydelse.

Denna lag innehåller bestämmelser om statlig ersättning för personskada orsakad av godkänt vaccin mot covid-19. Syftet med lagen är att tillförsäkra den som har drabbats av sådan skada en ersättning som är likvärdig med annan ersättning för godkända skador som orsakas av läkemedel.

Om Lagrådets förslag genomförs i denna paragraf bör ordet "godkänd" föras in före ordet "vaccin" även i 2, 4 och 8 §§.

3 § andra stycket

I 3 § andra stycket anges att lagen, för skador som omfattas av försäkringen, ska tillämpas endast om försäkringsgivaren har bedömt att skadan är en del av en serieskada. Avgränsningen till serieskador

finns eftersom det bara är för sådana skador som det finns en beloppsbegränsning i försäkringen.

Den bedömning som det hänvisas till i stycket kommer försäkringsgivaren att göra enligt försäkringens villkor. Det betyder att försäkringsgivaren, vid den bedömningen inte kommer att tillämpa den definition av serieskada som ges i 2 §, utan i stället den – som villkoren nu är utformade – i princip likalydande definitionen av serieskada i villkoren. Inte heller används det i 2 § definierade begreppet ("serieskada") på annat håll i den föreslagna lagen. Det skulle mot den bakgrunden kunna ifrågasättas om inte definitionen av serieskada är överflödigt eller – eftersom försäkringsgivaren kommer att göra sin prövning enligt försäkringens villkor – rent av missvisande.

Vid föredragningen har upplysts att definitionen av serieskada finns för att inte statens ersättningsansvar ska bli helt beroende av hur serieskada definieras i försäkringens villkor. Såsom lagen nu är konstruerad kommer emellertid denna funktion hos begreppet serieskada till uttryck endast på ett mycket indirekt sätt. Lagrådet föreslår mot denna bakgrund att lagtexten i andra stycket ges följande lydelse.

För skador som omfattas av försäkringen ska lagen tillämpas endast om

1. försäkringsgivaren vid sin prövning har bedömt att skadan är en del av en serieskada enligt försäkringens villkor, och
2. villkoren i denna del i huvudsak överensstämmer med definitionen i 2 §.

10 §

I paragrafen föreskrivs att rätten till ersättning går förlorad om inte en anmälan eller begäran om omprövning görs enligt 8 och 9 §§. Förstnämnda paragraf reglerar huvudsakligen tidsgränser för när en anmälan eller begäran om omprövning måste ske för att rätten till

ersättning inte ska gå förlorad. I 9 § regleras dock inte något som tar sikte på hur eller när en anmälan eller begäran ska göras för att ersättning ska utgå. Där anges tvärtom att någon tidsgräns inte gäller om det finns synnerliga skäl för en senare inkommen anmälan eller begäran.

Lagrådet föreslår att paragrafen omformuleras och ges följande lydelse.

Om anmälan eller begäran om omprövning inte görs inom de tidsfrister som anges i 8 § och det inte finns synnerliga skäl för en senare anmälan eller begäran om omprövning enligt 9 §, går rätten till ersättning förlorad.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Avsikten är att lagen ska träda i kraft den 1 december 2021. Som framgått är lagens tillämpningsområde bestämt så att lagen gäller personskada som har orsakats av vaccin mot covid-19. Det anges i remissen att det ”därmed är klart att lagen ska tillämpas även om skadehändelsen inträffar före ikraftträdandet” och att regeringen har bedömt att det inte behövs någon särskild reglering om detta (avsnitt 8 i lagrådsremissen).

Även om det i och för sig skulle kunna anses framgå att även skador som inträffat före ikraftträdandet omfattas är denna fråga så viktig för den enskilde – och central för lagens tillämpning – att det är önskvärt att det uttryckligen anges i en övergångsbestämmelse att lagen gäller även för dessa skador. Övergångsbestämmelserna bör därför kompletteras med en bestämmelse som anger detta, som en ny punkt 2 och att nuvarande punkt 2 blir punkt 3.

Lagrådet föreslår att punkt 2 i övergångsbestämmelserna ges följande lydelse.

2. Lagen tillämpas även på skador som har inträffat före ikraftträdandet.

Övrigt lagförslag

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.